

Auhinnatöö

370 285,

ä

Asuukohalele aad. Akheremian
„Eis Bäär röv Ljion 'Aravriov“
jerdh.

I

Fürgenson, Joh.

Käsöber työ on esimene
ahtana väärtses
traumataat.

Autos: str. theal.

Alige: Joh. Jürgenson,
Jhammerly

1. XI. 26

Tartu ülikooli Sekretär

Askeetiline elu aade Athanasiusse
"Eis βίον τῶν ἀγίων Ἀρτουρίου" järel.

Motto:

Kord kannatada - igavesti võita.

(Jõura Kirrugaard).

A

2690.

Kirjandus.

1. Migne PG 26, 835-978. (Vita S. Antonii)
2. Dr. Stepan Schmitz, Das morgenländische Mönchtum I Mainz 1904.
3. Bibliothek der Kirchenväter. Des Hl. Athanasius ausgew. Schriften. II.
Kempten u. München 1917. (Dr. Hans Merkel, Des Hl. Athanasius Leben
des Hl. Antonius)
4. Dr. Jos. Hoffels, Die Angriffe der Dämonen auf des Einsiedler
Antonius. Theologie u. Glaube 1910. 9. Heft. Nr. 721-732;
(10. Heft) Nr. 829-830.
5. Lic. Dr. Karl Holl, Enthusiasmus und Bußgewalt beim
griechischen Mönchtum. Leipzig 1898.
6. Karl Holl, Die schriftstellerische Form des griechischen Heiligenlebens.
Neun Jahrbücher für d. klass. Altert. etc. Leipzig-Berlin 1912. ~~8~~
XV Jahrg. Nr. 406-427.
7. Adolf. Harnack, Das Mönchtum. Gießen 1886³.

Sisu :

Sissejehakmus. lk. 1-5.

I Kristliku askeeri arenemine kuni Antooniani. lk. 6-14.

II Antonius elukäik. lk. 15-35.

III Antonius askeeri väljendusviisid. lk. 36-63.

IV Antonius usund ja nõlblikkus. lk. 64-95.

V Tade, mida Antonius oma askeeri kaudu püüdis saavutada. lk. 96-105.

VI Athanasium askeetlik elu eade Viie Antonii põhjal. lk. 106-110.

1
Tõsese ja lahususe.

Antoniusse eluluga, mille autoriks on kuulus
Alexandria piiskop Athenarius, stmus rann-
ti peale Antoniusse surma. (Antonius suri
a. 356). Tema algupärane, mille juures ka on
kaheldud (H. Wingerth), on siiski usaldatavate
uurimuste tõttu küllaldaselt põhjendatud.

Misparast kirjutab Athenarius pide Antonius
eluloos? Sella peale vastab ta mita raamat alguses
^{valt} isel. Keiseraruse päälkirja järel on raamat võöra-
ma munxadeli määratud. (Προς τούς ἐν τῇ Σίρῳ
πορκεύς) Kõige tõenäolisemust mööda tuleb võoramaa
all üht Vähemere läänepoolel rannal asuvat
maad mõista. (Italia? Gallia?) Need mungad pöö-
rasid rord Athenariuse pooli palviga neile teata-
da pide Antoniusse eluviisi, tema askeen ja surma.
Jätkivaks motiiviks realjuures oli neile vist 2000 oma
elu Antoniusse eeskujaja järel korraldama hakata. Athe-
narius, kes Antoniusse isiklikkude tuttavad kuulka
kuulus, üks neist piiskoppidest oli, kes munklast

17. Vita A. c. 67, kus tõstetakse esile Antonium auxilium nimise
liku nimu us.

ja askeesi edendas, oli kohane isix nendel tee-
 vilikke ardmuid ja juhtkõire ardma. Hää meliga
 tuli Athanasius nende soovide vastu. Eluloo
 kirjutanisel annutes ka isixlirkudest mä-
 lestustest ja ~~kirjast~~ sellest, mis ka Antoniusel lä-
 hedalsuisjast temast oli kuulnud. Athanasius
 ise oli Antoniusi veimustatud austaja ja tarvitas
 juhtust, et tema eluloo avaldamisega õhkamaa
 kühelpanu kummimumaa munkluse peale juhtida.
 Ühtlasi teendas Athanasius vahemehe ora munkaa-
 de ja kloori vahel, ~~et~~ vastu töötades munkluse
 sees ettekuhvateli artiklerikaaaluteli teadeti-
 dili. Ka Antoniusi elu kirjeldamise kaudu võis
 ka munkluse ja kloori vahetorra paranemiseks
 kaasaaidata. Elulookirjelduse lõpul annab Atha-
 nasius veel nõu eluluge ka teisteli munkadele ette-
 lugeda, nende usu kirjutamises ja Kristuse
 melipärase elu ergutamises. Ühtlasi on ka selle
 poolt, et ka pagenaid reamata viisuga kutustat-
 taks. See mõjus kaasa selleks, et pagenad õijeli
 usule Jesus Kristus siin pöördusid. Nii teidaks
 kirjetöö teat. mõttes ka missiooni otstervet.

x) Nät. cc. 68 ja 69 häretikate vastu; cc. 72-80 paganate vastu.

xx) Ligadaarvna tundub nät. V. A. 58 peet rim, kus
äht Antoniusse soovestegemist jätust tek. Haigus,
mida Antonian poolt soovest tekkud näti pödes, mis
sis selles, et ta pisarad, niaata ja kõrva vedelik
maha laugemisel ussideks muutunud.

Näib, A. Athararius raskas Antoniusi elulooki-
jeldust ka polemikaks lärukirjutuse (eriti arisa-
side) vastu, saanuti paganliku filosoofia prakti-
lise jõuefusi tõendamiseks.^{*)}

Antoniusi isik ja tema askees vastas raskli-
mata Atharariusi ideaalile. Raamatust leiab
väljenduse niihästi Antoniusi kui ka Athara-
riuside askeesist, mida viimane Antoniusi
isikut kujutades arendab. Sümpaatsena tundub,
et kirjaniku enese isik võrdlemisi tagasi astub;
ainult mõõdamises rõõnub ta enest, nii et
suu vaevalt ulatua puutub. Kõrkkohas seisab üle-
loomalikus suuruses Antoniusi mõjuv kuju, kes
raskelt askeetlikult harjutas, näol vabatahtlikult
allub kannatusile, kes deemonitega võitleb,
kes omi munne õpetab, abitarvitajaid kiitab, kii-
ritab ja korvaks teeb, ja puuduliku hariduse puud-
vaatamata vaimulist üleoluvust üles näitab paga-
nauvaliste filosoofide üle. Üldine print, mis kogu
Antoniusist omab, on hingimata elav ja loome-
kann. Kuni ka üksikjoontes nii mõndagi legendaarset
end vahel on põimunud ja kohati autor viist kau-
^{xx)}

(Ker on meenut)

mis isemivalt Antonium kõned on edasi arvad
 ja redigeeritud, jääb see teos ikkagi väärtusteks
 kalliks suure vaimu elu kohta, - viiti val
 selle ajaolu kohta, et tunda neaajast poolt
 Antonium üle mitte palju ei ole kirjutatud. -

Et selgest mada raamatust esitatud askesti-
 se aate kohta on harvilik kõigepealt Antonium
 elu situatsiooni kohta, - ja edasi on tähtis raama-
 tus leida usulise raamatuga tutvuda. Viim-
 mane süttis arvad on reaktiivsed, laelipõl-
 tud üle kogu kirjasti. Antonium elu esimesel
 ajamugav ^{erolisi} karides, - nii siis ka teoloogiline. Tema
 iluarede kujures välja ikkumise selle põhjal,
 mis ta kord noorus eas oli kumunud ja karul-
 dan mälega meelispidand; peale selle iirik-
 kude kogemuse põhjal, mille poolt tema kül-
 lalt omapärase eluvisi mitte just kehv ei ol-
 nud. Tervis vaid nende fertiilselt, kuid miski väga
 konkratselt eluvisi peale mõelda, mis selle me-
 sile tundusid võitlusena deemonidega. -

Enne, kui me Antonium eluga tutvume,
 teheme ülevaate raamatada kristliku askesti

areemini xobha esimestis sejaru kes suni An-
 toniusxi, et lätjem pärest lida, millind jonnid } ainet feda?
 Antoniusi askeis iksirvad ning omepärsid }

ok.

[Faint, illegible handwriting covering the rest of the page]

1 Kristliku arveeri arenemise kuni Anton-
useri.

Teadud arveetliini jooni onab ristiusk vördli-
mini varakult. Kõrimum, kas Jeesus ise arveut
oli, ei puudu käesoleva uurimuse. Jeesus xi-
semise ja väline elu oli niivõrd rikas, et smart
andmeid küllalt ammutada võit niikästi küsi-
onun jaatamises, kui ka xli utamises. Et
ada ongi teatud. Kristliku arveeri ideoloogias põh-
jendatakse arveeri õigustust küll Jeesus ristliku
uskujaga, küll ählastige Jeesus muut.

Kõik, mis enimis ristiuskuduses väline ar-
veeri meel tekitab, kannab väga juhuslist laadi.
Arveeri all mõistetakse parasiididat koo-
mist enen kallal ^{hald} Arveetud xli saevutunus.
Motiveid, ja selle vastavalt sihid, võivad olla
sealjuures mitmesugused. Oige üldine jaotus võimal-
dab vahetegemist sporhtist, eetilis-^h fotoroofitist
ja religioosist motiveide vahel. Kura iga koo-
mist ^{mille tegemiseks järele õiguse ei ole,}
enene kallal koo-^{õiguse} tamiist, ~~arveeri~~ nimetada võit,

askeetiks, ta põljust ka nägema askeetist kõnel-
 da. (Muide vastaks just selleni askeet Kurbuse
 aatele). Sill vastu süürit tavalise askeet nähtava-
 le harjutusele näol, mis eremasti reegli püüand
 ja rindla kava järle ettepoetaks. Sill rohel on
 rõve all nähtava askeeti arenevise. Religioosse
 askeeti laialisimad väljendusviisid on: abieluta
 oles, põhinõuetlike loobumise maisest varast, ^{elust põlvumise} eeter-
 paastamine, ^{õnnid} valvelolekud, palvetarjutused, mis
 kilti nujarevad õige pikradeks ja väntavaks.
 kuid askeeti ei iseloomusta mitte üksnes väline
 tegevus, vaid tude iseloomustavad, nagu tähendatud, ka
 askeetlikud motiivid, mis välist tegevuse määrat-
 vad. Sillmas pidades seda ei koki järgeid, mis jätavad
 maha rõik, mis reit oli ja Jeesuse järlepäind, mitte
 nimetada askeetideks. Sill süüdis ilma miing. nujar
 etteavastatud plaaniga Jeesuse isiku ja tema
 viimse suggestiivse mõjul. Ka Ap. teg. kirjelduse
 esimesest ristirogudusest, kus varast lakkis ilmi-
 an ja vuestik jagamine oli päevakorral, ei sisaldu mi-
 dagi, mis lastes oletada, et selgumise askeetlikud
 motiivid kaasamõjusid. Usuline väinustus, rõõm

evangeeliumi üle kigi need inimesed vabaks, et
nad üle voolavas tantsurides armulise Jumala
vaste võik erisest ära saada. Tema viimise
võitluse viimane see, - tema keske erisest jagu-
saamisega.

Paulus, kellel arvestatud valdunud kahtle-
mata ei püüdnud (näit. 1 Kor 7, 4; 9, 27), ei tahtud mitte
hädlikult kristlikku vabadust. Tema ees olid
juba kogudustes kohati arvestatud lastumund
maad võtmas, nagu abielust loobumise ja liha tri-
di põlgamise.

Väga levivad nähtused kujusid võrdlema
viimaste abieluga olem. Antiookia Ignatius, kes
kirjutab II sajandi algul, älistab reetlikku
elu (Ejreid), kuid loiakades sellega viitlemast. Igra-
tian kaasajad Clemens Romanus ja Hieromas kavad
seemne inimest, kes jäid põlvimõttelalt vabale-
hiks. Et reetlikkus (virginitas) II sajandi kesk-
ikka laiemat ulatust võttis, sellest on kirjuti-
jad ^{on} apoloogeedid. Siaravil Justina maad uk-
selt paljud vallalini, kes on esitatud kõige vi-
susks. - Kolmandas sajandus paruvad rikkaliku

nig üksikasjalini andmeid Clemens Alexandrinus, Prigres, Tertullian ja Cyprian. Eriosa, kes rääkisid kristlastest rõõmsalt, nimelt tarvitab or Clemens Alexandrinus (200. a. ümber). Ta kirjeldas askeet, kes loobusid Jumalaga lähemini piinades mitte üksnes abielust, vaid ka lilla- ja viina tarvitamisest. Prigres kirjeldas ideri inimest, kes varast lahkiüheldes veel valjemat paastumist pidasid. Kuid sugulise varisus oli igas askeetikooniks. Võis muu oli siinult raga ehtivale miistuseks selles.

Vallalini oli kumbagist soost. Miski rääkisid lihidalt askeetikust. Näised omavõlde moodustasid organiseerituma seisuse, kuhu võeti võtta võimaldat alles avaliku vandetõutuse järel. Tertullian nimetab neid kristan mõrjajateks (oposae Dei). Üldiselt on nad tuntud Jumala piinustatud neitsite" nime all. (Virgines, quae se Deo dicaverunt).

Loomulikult esines sarnase askeet hakerid: lihvungasitua rühmas. Nasilma rüüsatund exi: bandid liige ja meelitand ära ilmast varast, - ju-

x) cf. Schiwitz, D. mongol. Mém. T. 1304 ex. 45/46. Kuid
maksim kuusi ja alles III sajand, ja võttes IV^{al}!

elades aralt Jumalale ning oma eksent.

12

Ei tohi seid, kus raga Eusebius kirjutab, kiriku
kajakirjanduse ajal Decian all (ca. 250. a) ja L. G. G.
Licianus all (315. a. ümber) mehed, kooru-
buri, misid peab ning kirjanduse maerohkedem
põlvend, äravahetada tõrjast aratõrjetidest.
Viimend leksid vabatahtlikult stuaat, ei
mürgisega väline surve ohtuohend surral, - ku-
se erimend - aratõrjedid vabatahtlikult - põ-
lvend just mediva keda pärast. Küll on teada,
et on tekkimata et ümberdunus mõned mõtte
peab viis ümberdunus et ja teada (või? Teada:
Paulus). Aga kuid peab leksid te stuaat
kõrvalt vabal, iseseisval algatusel, - tina surdi-
va väline põlvend. Kõigepealt peab et teada in-
just on vabatahtlik et in- iseseisvalt teada
aratõrjedid.

(Dioletus?)

Erimend aratõrjedid eruvad Egiptus. Teada:
Paulus on erimend vabatahtlik aratõrjedid, sellest see
teada. Teada et teada on Hieronymus kirjutand.
(V. teada J. Paul.) Võib et teada, et Teada Paulus
kirjutab erimend aratõrjedid teada et teada teada

Karajalooli
vastab?

2) Ilköt kötesközött xunlema Kirorogmasilt (V. La Peeli. 0.7).
cf. Schirich; Das royal. Mächt. 1904 Nr. 49.

durti kodumaaks oli Egiptus; ka kõik
 lapsed IV saajaga kuuluvad sarko-
 did astuvad ilus Egiptus. (Kõik need võtsid
 üle ja pöördend jille; oma järelkajajateks vaimu
 Antoniusseksust ning veadumist. Nii täiepäeva
 Kuusa-katke murdumise or see vaim elav. Terve
 vaid mõtelda Akhon nia klooridelanikkude peale
 oma iluastirapöörded veadumise ja äärmiselt
 valge asussiga. Muias pole huvita, et muie-
 gi kodumaal kost asub, kus see kaugeist muie-
 vikut päritud vaim veel praegust ajal kultu-
 vordaks, Ah küll kisker oludes ja mõneski
 sulks kinnadatud kujal. Mõtle, ainult Petru-
 si kloorid, mille iheri raitsupühaks peetakse
 sama Antoniusst, kellel nord ainnugi ei võid olla,
 et kōla koma kõrbe vaimusis moodesadatud ilust
 veel üle aastasadade kestma ning il. kaugeist maad
 ulatame pidi. Tõest: kōde, kes ise omale kuulust
 ei otkirud, kigi kuuldas Jumal (m).

II Antonius elukäik ^{kuusikümmet} (Viita A. põhjal)

Antonius (251-356.a.), rahvuse poolt koopt, sündis Koomas, ühes Keskigüptuse viies Theakl-
 oopolise ligedal. Oma võrdlemisi jõukate vanemate poolt sai ta kristliku kasvatuses osale-
 seks. Juba ta lapsepõli mõõdukas muusika-
 liseks. Peale oma kodus ei näinud ta elust
 mitte palju. Küpsenasa eam jõudes ei taht-
 nud ta lugemise ja kirjutamise õpetust
 midagi teada, - sest ta ei soovinud läbikäi-
 mist teiste lastega. Nii avaldab ta juba
 varakult äärmise valdivuse, kogu ta ijat-
 sus oli selle peale nihitud, et ta, nagu Joann-
 bist kirjutatakse, lihtsuses oma majas elaks.
 (Viita A. c. 1). ^{Tõlknemad} ~~Äärmiselt~~ muljed välgaspool
 kirjutamat kodus olid kirikukäigud üheskoos va-
 nematega. Varemata ~~õppis~~ sõraskumeliks oli ta muu-
 de väherõndlik, - väherõndlik ka teiste suhtes, na-
 gu Athanasius kriti loomab (Viita A. c. 1 lõpp)
 Kuudes Antonius askevõiks sai, sellest järele

Atthanasius eluloo 2. ja 3. peatükis. -

16

Peale varemuse norma harkes Atthanasius ise
oma õe ust looltsama. Ta oli siis 18-20 a. vana.
Ligi 6 kuud jätkas ta oma endist kodust stu-
viisi. Vana korjumust mööda läks ta ühel päeval
kirikus, mõttisid sejuud selli üle, kuidas apost-
lid kõik mata jätsid ja õnustigijale järel-
käisid, kuidas usklikud kõik oma varandust
ära müüsid ja apostlike jalgade ette panid
jagamiseks puudustkarratajatele,²⁾ ja milline
suur lootus (τίς τε κσι πύος ελπίς) neile saava
sultus osaks taret. Jultus, et kirikus surord
just Mt. 19, 21 ette loeti: „Tahad sa täiesti
vaga olla, siis mine, müü oma varandus ära, ja
anna vaestele, siis os sul varandus saavas.“ An-
toniusel aga tundus, nagu oleks Jumal ise talle
näpunäite annud. Kõge talend jätkis ta veldamaid
oma päritud maakohta koduvõla etanikkudele, -
300 viljarikast adramaad (έξουαχι),²⁰⁾ - mis veld. suurt
smardust moodustas.²¹⁾ Kõge muu etava vara müüis
ta ära, suurema osa vaestele andes, ainult õe pärast
endali jättes väikesest summasest.

raaskusi ei kartnud ja seiskust ei põrganud, kelle enampisemist võis pidada peaaegu juba laiglasena, mis tal sellel kat. idulise alus püüdis. Kõige räätib val m arjola selgiti Antonian alkuismi, et ka ka oma elava vana imitatsiooni, mis maximeka oli, vaudhile joga-
min otterberri ära nuuis.

Sisxi on tähtsuseviert N.H. c. 44, kus Antonian ümber rõgusud mur-
kade da võrbunajostkus muu rias järgmiselt kirjeldatavni: „Ὁὐκ ἔν
γῆς ἔκει ὁ ἰδικῶν ἢ ὁ ἰδικούμενος, οὐδὲ μέγιστος φορολόγος”
(- võrdl. lk. 25, kus tõlkis: püüdis maximeka ja keisrakes kottlemis)

See näitab igatahes seda, et paljudeli kishile murkadele majadus-
line koorem ickaj: keunis vastumult oli olud.

(Kogu äärm. kotte cf. Schivitz, D. margal. Mõrdt. lk. 344 jrgm.)

x) Mt 6, 34.

xx) πρὸ τῆς οἰκίας (N.H. 3) seisuvalt „maja es” talib küll nii mõis-
ta: mitte keugel omast kodukilest, ust koke järgneb „ἕκαστος δὲ τῶν
βουλομένων ἐκείνῃ προσέρχεν οὐ μακρὰν τῆς οἰκίας κίρκης καταμύκας
ἵστατο.”

xxx) cf. 2. Tim 3, 10.

Kui ta jälle kiriku läks, kuulis ta seepord: „^{xi)} Si-
 ge murebaze mitte homu ust“. See andis talle
 lõpuliku rõõmu. Ta jagas ära ka ~~sed~~ mis tal
 müüdnud varast oli jäänud üle, ja andis ta kasva-
 tada ~~aut~~ ^{kodust} ~~meiga~~ ⁽¹¹⁰⁰⁰⁰⁰⁰⁰⁰⁾ kuse ta in endus armu-
 mitte kaugele omest kodust, ^{xx)} naga see tookord
 askeetide viisiks oli. Ligiduses elas keegi
 raux, kes noorest põlvest varadusest ümiskla-
 ne oli olnud. Temaga puutus Antonius kokku
 ja sattus tema mõju alla. Ülepea otsis ta kõi-
 ki üles, kes talle võinud olla eeskujud, et
 õppida neilt, kuidas jõuda täielikkusse. Ta leidis
 kõikide nende juures ühise auvartuse Kristus-
 us, mis igal ühel väljendus omal kujul: lakmu-
 sus ja ~~ita~~ palverüüdis, rühkile valitsemises jne.
 Siidi armus kõrvale tegi Antonius tugevust kä-
 sitõega põhinõu järgi: laisk ei pea mitte sööma. ^{xxx)}
 Sellise elatise ta erd, ülejääki andis ta vaestele.
 Ta elas alalises palves. Isärahale tähelepanuga
 kuulus ta jumala sõna, mis juures haruldane mäh-
 talt lugemine asti tähtis.
 Nii sattis Antonius külastama kunnad kunnad oma

päevad mööda, lahke kõikide vastu ja kõigest
 armastatud. Armas suhtes lingistes teda
 kallimelt suhtes. Selles ei tahtnud ta
 kellegi vastu maha jääda; kuid ta jäi selgus
 alandlikkus ja ei tahtnud kedagi. Vastu al-
 gavadki või tund demonitiga, sellega tal
 niidid kogu oma pika elu jooksul alati tege-
 mist os. Raudse tahtjõuga surus noormees
 maha) kõik meeleliidid kimud, mis tinas tärkand
 loomusid, - ta tõrjus teisi riidla otustajõu-
 ga kõik viisakused, mis rippusid teda viis ema-
 le otustusest suurest ülestulmis nõi pool.

Tegutsus sugulaste järel, raha ring suhtes te-
 gid emalt ta meele mõistord rahakus, ettekuju-
 tund eluaotadest rühmud tinas eme viimise
 korral. Teisti oli raske teha raudse eluviist loo-
 tuda, val l'õstama teiduga leppida xii ennem,
 - kuna rahalised nõrkused end andsid turda ja mõ-
 te pika ja raske, alles veel eelneva elu peale te-
 da piinas. Ent ürgjõulisimana ootus suguhing,
 nagu see selles eas loomulikgi. Antoniusse võitlus
 selle turgi vastu võis küllalt äge olla. Tegutses

21
*) V.A. c. 5 algavad kumised demonite itumiseks. Kuidas neid sel-
lada on raske probleem oma ette. Põhimõttelise järgmise
praktise lõpus.

jätustatase ühenduses sellega esimest korda
 vaimu nähtavast ilmumisest. ^{x)} Esielga ilmub An-
 toniusel öösi alasti näine. Antonius aitab end
 sellega, et ta omale Kristust ja Tema kõrget
 vaimlist olenist meeli kutsub. Teist korda
 näeb Antonius rõlvatusega vaimu musta pois-
 kujal talle ilmuvat. Teist kord näeb mõlema va-
 kel. Kavalusega piinab võõras Antonius ära võita,
 teda meelitades ja erisest tunnustades, et ta
 küll paljud olla saanud eksiteele, kuid Antoni-
 us vabatahtlikult siiski talle jõe alla olevat. An-
 tonius küsimuse peale ilmub must pois talle
 oma rõlvatu olemuse, mille peale Antonius ta
 vastu põlgust avaldab ja talle ütleb, et ta
 niisid Issanda abil igavikust muhest Tema
 riisatuste suhtes vaba on. Seda kuuldes hakkas
 must külatine viibimata ja si jätetud siialgi enam.
 Antoniusel läbi talle.

Kõigis riisatustes on Antoniusel võimaks ka-
 nus: usk, palve ja praostamine.

Iga päev saadis uusi ülesandeid, igal päeval riis-
 raskes enesest järele saamine us. Väsimata kiõtes Anto-

rias erin kallal, ilma ravimatahul kagejärge-
 dega rahale jäämata, -alati valmis oltis ja end
 raskudes, kas ~~hoid~~ küllalt agar on oma tervises
 ettevõttes, -alati end vutis kuradi kuusekuste
 ja y ravetuse vastu ettevõttekustades. Et kiit
 enesilembitumust ja turgulist elatist teki
 saavutada võttis ta omale ette keha tervelise
 sõraruuluvise vicia ja erin paruma tektuivise
 alustada. Seks otstarbeks otustas ta vut valjema
 eluviisiga harjuda ja niivisi end kuradi kallale-
 rippumise vastu võitlusvõimeliseks teha. Tõtt
 saatis ta kogu öö uneks mööda. Megeviseks
 leppis ta lühise võrjamatiga. Ainult üks kord
 päevas võis kuma peale päikse loojamiseks. Kuid
 juhtus ka, et ta iga 2 päeva, sagidestki enegi iga 4
 päeva tagant keha viiritas. Toit koosnes ainult
 soolast ja liivast; liha ja vicia põlges ta, nii
 nagu kind arveedidki. Ka keha õliga salviinist
 arvas ta ära hõlmitamiseks, et ta su küll kuma ajal
 algeliseimale keha eest hoolitsumise toiminguks kul-
 ka muutus (V. A. C. 7)

Tagerihoidlikust elust koduräta ligedal oli Astori-

21
Kodu
uske veel lig vähe) suuremas raugusid külest
asusid haavad. Linnas läks Antonius. Ühe haava ex-
lis ta omale ampriigeks. Kugi tultav kõi Anto-
niusele pikemat vahetageid järchi lüta. Kei
tullest lahkunud haava uxi xinni pari jäi
Antonius väiesti üxirada uxlisse õudsem pai-
ka. Ja xiih, - uxlis haavas classi tema kõige äge-
damad deemonid xallekippumind läbi. Ühel
ööel sai Antonius nii hirmu xiti tüüa, et ta post-
surnult lamama jäi. Juttumiri, või negi au-
tor arvab, Jumala taktuimil, tuli Antonius sõber
just järquimil hommikul telli lüta tooma.

Sõber kandis Antoniusi xilla tegevi, viis tema
xirita ja pari ta xal maha. Põljud sugulased
ja xilaelanikud kogusid arvataxa surnu üm-
ber. Kuid xesvööel ärkas Antonius üles, ja xii
ta xõixi nägi megavet, xualh oma sõbra, palustit
ta viimast, et see tida jälle haanda tegevi xer-
nax, mis sõber xa tegevi.

Sellam mehxiridhus vihostes xurja vaimu xii, et
ta Antoniusit hirmu xirakaveti loomade xajut
kohutada otsustas. Kõikmugi lõxkvorad, xarud,

leopardid, kängad, ussid, skorpioonid ja luudid
 ämbritsuid moastlanevat (ikka veel laigelt)

Antoniusst õudust kára khes, ning liikusid met-
 six kigedusiga tema poole. Õnneki ei rumbud
 nad midagi kha. Antoniusi vaimukindlus ja
 palve õmbusid kugevama kupa. Ent pitgetes
 kaidat ka reit, in korravast katarhust püna-
 kult, - reid jöuktust ette, ja kuitub asuga
 Issanda sissi, mille vastu kõik kviijad vaimud
 midagi ei runda.

Ent Issand ei jätnud Antoniusst tõesti mitte
 maha. Kui Antonius ülem vaktas nägi ka katu-
 se araku olvat ja ühe valguseküüri enese peale
 langevat. Selle järel kadusid ta viirastund
 silmapitkselt, ja kehavõlu kadus saunuti. Üli-
 loomuliku abi märgetus kisis Antoniusi: „Kus
 sa olid? Mis pärest ei tulnud sa koke alguses
 mu püüand vaigistama?“ Üks hääl vastas: „An-
 tonius, ma olin siin, kuid ma ootasin, et sa võtka-
 si näha. Sest et sa välje oled karmakund ning mit-
 te alla ei jäänud, oles ma sulle niind alati abi-
 ga lizi ja kuu su kumblers igalpool.“ Seda kum-

des kõrsis Antonius meast üles ja palvetas.
Kõik ammatus ta värskest jõudu. Toorord oli ta
35a. vana.

Siis algas uus väkts järk Antoniusel elus.
Ta läheb tööle. (Vt. A. C. 11-13) Pärest vapu-
sõasid elamusel hõugas lahkus Antonius järgmisel
päeval allist ja läks kottava raaga juure, kes
Antoniusle juba ~~tema~~ ~~ama~~ asuul algusul usum-
juss oli. Sida meest palus Antonius, et ta
üks tema tööle elama asuks. Ettevat vas-
tus seadis kottas Antonius ümberda mäestikku,
mis ^{siis} ^{paremal} ^{vald} ^{pool} jõe loodusst ja inimestst mäe-
jõestura üles taeva pool kõrsis. Teel siia pöö-
ris Antonius kahest viisast. Esiteks nägi
ta suure hulga kõbedat tee peal. Antonius
sundis selles kuradi pekkust ära. Mõne aja-
jõrgel kadus kõbe naga, suits kule cest. Kuid
edasimissis nägi Antonius mitu eram paljast pöök-
kujestst, vaid (nagu nimelt kinnitaks) koolist kule-
da, mis kalle see ette oli viisatud. Selle cest põ-
guus ta jõustus tema tagesi vaatamata, kuni ta
kohal jõudis, kus kardetas metall enam näha

põlnud. Edas tõttas saatus ta ühe maha-
 jääda kartsi (παραβολή) juure, mis ta omale
 uneks ampujaks valis. Kust ei oleud siin pun-
 dus. ^{Siis} See mõnuses Antonius ol käelikus
 üknelõhms enam elupäevi. Tõigi kuttavad või
 neid, kes tuda rask korda kartes liivaga varus-
 kaid, ei leksanud Antonius sisse. Tõiti rumbid
 kuttavad pealt, kuidas pütamus surpool
 deemoniga võitlus.

Tõigi 20a. müüdnid ja karva said kind ka-
 toniusst näha. Viimars lõppes nende kannatus,
 kes suurel arvul kartsi ette olid kogunud. Väga
 valdselt müüdnid nad unne lahti. Seal il-
 mus mehe Antonius. Kõigi ällatuseks nägi ta
 hästi välja. Väga askeeri jälgi põlnud ta vä-
 limusis märgata. Lahkesti, riidalt, rahulikult
 astus ta üles ja pööras kõnega ta austajate poo-
 le, kroostides, lepitades ja paljude peale mõja-
 des, et nad mitte ilmalikke asja Kristuse sa-
 mastusest et ei tõmbaks vaid enam hulvata
 vara peale mõtlesid. Kõne mõjul otsustesid
 paljud üknelõhms karata. Antonius au-

x) On selge et see ei tule mõista selle sõra all kinnast
(kloorid) maja, vaid üksikuid valedetuid muuxade anupai=
ren, mida juba järeldada võib sellest, et küsimuse alla
tulur sõre esineb mitmuses (porozogija). Peale selle võrrelda=
taksu neid 44. praktikis, tekiidiga. Muidu tähendab sõre, po=
rozogior' meie raamatus val üksiklan oluselt ühiklana (cc.
18; 45 j.t.) - Esimese, kes muuxa ühiklana maja kogus oli Pa=
Antonius. (cf. Schirmitz, lk. 76, äärus 2).

xx) A. 306 p. chr. ambr. Antonius 55. eluaastal.

xxx) Järgmine võrdlemine suur osa biograafias koosneb pi=
kast kõhest, mis Antonius alla muuxadeli pidanud (cc. 16-43
incl.), kus ta neid asjueris õpetab ja kiitustab (cc. 16-20)
ja edasi üksikasjalini seltsusi arvab deemonite kohta,
kirjeldades isiklikkude kogemuste põhjel arunde ole ja tige=
vust, ning andes nõu kuidas kõige paremini jagu made
deemonist (cc. 21-43)

paiga ümber kerkivad riigid murkade elu-
med (uoroozged).^{*)} Iest ajast saadik^{xx)} sai Arto-
nias murkade iraks, kes omi järelkäijaid ab-
kasa õpetas ning ka paljud juurekalljad oskusi-
le äratas. (V. A. cc. 14/15)^{xxx)}

Niivõisi kerkivad murgasurduen rüjuras
kirjeldus seisab V. A. 44. peatükis: „Murkade
arupaiged mägestikus olid nage selgid kõi-
jumalikke koori, kes rüütart kantsid, paastu-
sid ja palvetasid, kes kulevics lootsin üli
rõõmustasid ja tõeasid, et almuseid jagada,
ning omavahel armastus ja üksmeels el-
sid. Siis ei olund kedagi, kes ülexotut segi
shk sida kannatas, ning püundus massurõnde-
ja(h) kiusakas kothlemin. Väid see oli salkõrd
askest, ning röövide meel oli rüütud roovur
prati.

Selle murgasurduen elluvõtmise oli Arto-
nias teenus. Kuid kura ka õieti olude sarnel,
täh. külalisk pealkurgivun pärast, amade-
se kuskõraks oli saanud, olid tema armu-
mad rüütapitgud ka riidri veel need, kes

1) p. 82. 110v v. 12. ca. 1100. laimes mōthas xiv. m. v. d. 11. d. 11.
dada (V. A. c. 46)

ka vanal kirjumisel üksi oma ette võis
olla.

Siiski tuli see, kus ka smast unatolekust lii-
kuvana ole raskel lärs. Kui Maximianuse all
(+313) kristlaste kogunamine takti pidi, ka
või mis erak vellelud igakuisest vorturris-
tan järgi, ning järgnes märtrite Alexandria,
kus ka need teinid mäeravordustis^{x)} ja varjete-
ks, ning seiti shiks oli orjstis. Avalikult jul-
gustas ka usuvõitluseid võtta us, ilma hida-
olek raskmata, vaid just sõbrides sida. Mueti
jõi ka soov haidmata. Olgugi, et ka nii julgesti-
oma ristiusku igalpool üles näitas, vorturris-
tan osaluse si saanud tema siiski unth.

Pial kogunamist lõppe pööras ka jällegi
tagasi oma erdi^{as} koka juure, kus ka unesti
igapäevast usukatsumist raudu vähemalt
südametunnistuse märtriks hakkas ja usuvõit-
lusi jätkas. Talle omes viadusega võtab ka
jälle armu üles erdiel raskel kujel, kui unth
vul valjimalt. Järelijätmata paartus tema,
vihakas^{Ho} teinid karvoni rive, velle pial kar-

dis ta l'htsa lambarakka. Tegi ita pen-
mist si lubarud ta uenle (V. A. ce. 46/47)

Uuesti weto Antonius tüxx aega täidli-
sus iixsilolus. Kuid abigrijad si loobarud
semast. Seccond tültas ixäranis xugi ohoitor
sinuga Merthianus, xelli tüter deemonit woa-
wastud oli. Ta xopuhtis si xowa uen pitka xä-
ni Antonius wimaks üle xongi säre xummar-
dus ja meheli käkis ära miira ring xui ta Kris-
tusom uenb Jumalat paluda, - sest Antonius
ixi olla xa ainalt l'htsa iiximere. Si uskus-
ki ja tegi xagu kästund, xura ta tüter xida-
maid deemonit wabaris. (V. A. e. 48).

Ära tundis, et ta wälalhts paluiximustepä-
rast enam si oar oma l'ht olla, mis ta ja uenle
alati xowis, ja wältpärest hime xa tustast oli.
lahxarud, ohoitor Antonius wul xaujumat
pögeruda. Ta xortis hime, et si xerwestige-
min wöime pärest liig uhxeris lähib, xura
ta hiiselt poolt huda oma jõuetust xöijit
xowideli wasta kulla. Ta istus jõe waldale ja
teltis xawodata miödesoit wot looja, mis tida

*) Tebaaise ^(suure kõrbe) geograafilise arvad oli Egiptuse kõige lõunapool-
semas osas mõlemal pool jõge. Et Ülem-Tebaisele jõe-
da oleks Ant. vastu jõge pidanud sõitma. (cf. Bibl. d. Kirche
d. Merkeli körg, lk. 16)

**) Noas Antonii. (Kolkini), Niitusest paremal pool, Keskegiptuse
(Heptaroinin) röömises mäestikus. Siit välendas ^{Ant.} ta omi mune,
kes ammid välises mäestikus, Niituse lähedal. ^{Mungaromdun,} ~~See~~ koha nimi
oli Pispir. (vrdl. Schiwitz, lk. 71)

**) Kongist V. A. ~~erisusest~~ ei kõnele. Küll mainitakse 53.
peatükis Antonianu röömises ~~uude~~ ^{uude} Kuid enam sae-
me teada Hieronymuselt. (Vita Hieronymis c. 31) Tema järgi
oli kong nii väike, et vaevalt äks inimene ~~ta~~ selles välgas
ninnatalt mageda vöö. Peale selle olla mäe kõrgusel
olnud 2 sama väikest ja raskesti ligipääsvat kongi, ku-
lu Antonius tagasi, kui teda võivad liiga tühtasid.
Need kongid olid salasissus kalju sisse raiutud ja sala-
sissikäikudega. (cf. Schiwitz, lk. 77. äärm. 17)

1. etasi viiks Ülem-Johann (3 2'ru 03'21"). Seal
 2. kumbis ka ühelt liit, mis tall sõu arde
 3. kumme nel sügavamale kõrbe kurgida, sest
 4. muide äkvar davat kida rekerordne vaev. Ai-
 5. konius tegi raga. Kärkad. Saratsuerid, ^{perjuri} kus ~~ta~~
 6. keabete l'gipsumm olid, võtsid kida lekersti
 7. oma veltkorda. Kolme öö-päeva pärast jõudsid
 8. nad kõrge mäe juure^{xx)}, mille jalal lallikas vookes.
 9. Tarsandixus mäe ümber kasvavad mõned kalli-
 10. pund. Siis jäi Antonius. Üks väike korg pak-
 11. kus tall rullikust. ^{xxx)} Kõige esmalt varustused
 12. kida mainitud saratsuerid leivaga. Antonius
 13. pärast võtsid nad oma kutsuise ai, et nad
 14. kumaga korrre punktusid. Pärast sai murgad
 15. (vii nimetatavate arde vordades - 20'21'01") liiva
 16. komin suure oma peale võtsid, peatus Antonius
 17. viimased, et nad tall üht raiumise kaxxi,
 18. kirovst je vält viija keesepoovid. Leidus väi-
 19. nen roka kaxras ka vält kaxina. Pärastpoolt
 20. kasvatas ka ka arduvise juurevõlga, et omi kü-
 21. lalini arde veevelise kuxorra järel mitlegiga
 22. koshkade. Algust tegid kõrbeloomed, kus vee

x) Tähtepandav on pikuri vaheroid loomadega. Pükar ja loomad saavad nägü kühkühvõst aru: jõe uis on oma paljudel pikurite legendidel. (Fraktsioon Arvust!)

x2) 326-335. aa. vahel.

pärast talid, kelju, kuid kui Antonius üle
neist kinni püüdis ja sõbralikult manitsus,
jäid nad kõik neist raadiksemale.^{x)}

Sellel põlvkonnal üksikluse jäi Antonius kui
si elustari. Tema salviitumist katkestas d ai=
nult väigud väiksem mägestikku, kuhu ta
sui murke vaatama ja kirjutama täks. Ent
kui araadid valjalt lehtasid, nagu kumbuks
Antonius ne serdi levi, siis võttis ta piiskoppi=
de ja munkade katal vool ^{ükskord} ~~ita~~ kuus ~~ita~~
Alexandria, ¹⁸⁾ kus ta ajelpool ülestas oma
uusu, mille järel ^{ku} (oma tnuast ja elust seinal ohe=
vann asuparka mäe peal kujan piöoras.

Kui mõnelgi sallalategijele deemonide poolt tuli
Antoniusel mäe peal vastu panna, kuid kõik lõppe=
sid talle võiduvikvalt (V. A. cc 51-53) Ka laengud
sellel aega mitmed tervikstigmiseid ja deemonide
väljaajamised. Sest kannakajad ja abiotsijad järg=
nesid talle ka vira, hoolimata pikest ja vaevarikast
teekonnast. Ja kui ta vaheti vahel omi munkse vaa=
tama täks väiksem mägestikku. (nagu V. A. nende ari=
paixa nimetat), siis leidis tema ka seal ees inimesi;

kes ostasid kumaga korrusaamist ja mille hul-
 gast ta ka paljud turvaks tegi. Kõigist seisustest
 ja mitmesugisest elukutest inimesed otsisid
 Antonius juures nõu ja abi. Antonius paistab
 küll mehera, kes nagu selles oli loodud ringe-
 mist saata kõigile vaevatuks ja kormatuks. Kuis
 loome V.A. 34. peatükis: „Tõesti ta oli nagu arst, kes
 da Jumal Egiptusmaale oli kinnitud. Tõst, kes
 tuli ta juure kurralt ja ei pöörmel mitte tagasi
 käis röömu? Kes tuli nuttes oma kadumise järel
 ja ei unustanud sedamaid oma valu? Kes tuli
 vihas, ilma et teda poleks pöördud sõpruseli?
 Kes tuli vaeselt ja aralt ning ei põlgerud teda
 näinud ja kuulnud rikkust, leides lohutust just
 oma vaemus? Kui keegi munk oli olnud koorika
 ning täis kumme juure, kes see ei saand siis veel aga-
 ramaks? Milline noormees tuli mäe peale ja ei
 salgenud sedamaid maha kõik tõbusid, celistides
 mõõdukust? Kes tuli millaxi ta juure keegi, vaeva-
 tult deemonist, tuma lidumata rahu? Kes tuli juure-
 tult rakkhuskest ja ei saanud vaigistatud oma
 meelus? — Kii nagu siia ja mujal (V.A. 3) Antonius

kirjeldatavate inimeste te küll mehega, kes suutis aidata kõiki, niidastki rühmitust, kuid veel enam hingeliselt. Mõnede jaoks, lähemalt rühmituste suggeerimise mõju pidi temast väljastõrjuma. Tema kuulus rühmitustele ka nende taruldest inimeste hulka, kelle palgas legioone juba rahustavalt ja kordavalt mõjavad.

Lääne- ja kõrgemad sõjaväelased (kelle hulgas ka kõrgimad astetised inimesed leidsid), rikkad ja vaesed, kõrgel- ja madaluisvad, kõik pööranud Antoniusse poole. Muidugi kuulsid ka kohtunikkudest, kes kutsusid Antoniusse näha rooviseid. Kui Antonius palvek peale vastas, et need juured ei tõusnud väli mäe peale, saetud nad sõjaväelaste kätte all raskelööjate isikliku juure, et ta võimald nende kättest liigutabalt võtta hulk. See mõjusi, et Antonius ei suutnud kõik seda võitlust võitlusest pealt vaadata, ja läks väli mäe peale, kus ta paljudel korral oli.

Antonius kuulus oli juba niivõrd levinud, et paar korda koguni mõned isikud pagariist filosoofid.

fid uudishimust sekura vaevaks võtsid Antoniust vaatama minna, kui ta perejasti välismae pool viitis. Ta kõneles neadega tõlgi abil ja kuigi neile ristiusu ütloluust ja tema praktilist mõjuvust selgus, niikärsti kõne kaudu (V. A. c. 72-79), kusjuures Antonius muutis vaimuust ja loomulikus krammeluust ülesvõttes, kui ta tegelikult demonide väljaajamisestiga ~~te~~ demonstreerides, et ristiusu mitte dialektiliselt võraturdustes ei viisa, vaid uus ja väis (c. 80).

Teised austandid ingi viisid Konstantin ja tema mõlemad pojed (Konstantinus ja Konstantin) Antoniuust ühe kirjaga, kuid ka seejärel jäi tema alandlikuks. Erialga ei tahtnud ta kirja ilupia mitte võtta, öeldes, et ta ei tea kuidas selle peale vastata tuleb. Alles murdade Surgival nõuandel lubas ta kirja omale ette lugeda lasta ja seisis väärilise vastuse tagari, milles ta meele tuletas, et Kristus ise kõneles ja igavise keiser on (V. A. c. 81).

Muide, kuntenne veel visioonidest, mis Antonius aeg-ajalt nägi. Kord nägi ta, kuidas keegi verd (c. A. murx) kõrbes jama pärast oli suremas. Kiiresti see

5) A. 341 sündis vastav rüütlamine. Peabikist olgub, A
Art ilmub 2a. varem nägi, lüh. a. 339.

2) V.A. 89. praktika järel oli Ant. Ligi 105. a. vana, kui ta viimast
korda oma nanna külastama läks. - 91. praktika loome, et
tänuks ja südamega teha suunakajus tehas.

igas ruus oliiv, kauravõiga ja oli kookid (N.A.C. 57)

Ja ku viimastel 15^{tel} aastatel olid Antonian
ümber 2 murra, kes omale erilises ülesandes
olid võtnud Antonian ust loobumise. Surma
tähtsust kurdas väliskas ka veel vord (aurei raka
seakil) välin märgistuse murra, et neid velli ette-
valmistada. Ja muutus neid raga erimeelteni usta-
vaks jääda arxuris, ning võige pealt m. 11. k. r. r. u.
Sikubiga velduda, vaid voren pidada Issanda ju-
sun Kristusis vinn (N.A.C. 89).

Kartusis, et murgad teid peah surma m. 11.
maa põm ei maha, vaid surmuseka alalhoiavad
võrtevalt Egiptuse vumbel surmud mejedem des-
vada, ei jäävad Antonian murra. juure, vaid jõi-
ras tegei oma ~~105~~ elavolta, kus ka va 105. elueta
vinn. Surma juures veldud maistud 2 murra, velli
vasta Antonian oma vinnend võrad jööri. Ka neid
muutus ka püüvunli arxuris, jalgustades kartua-
kusele deemonide ust. Vell surma ul loietas ka k. r. u.
Sikub, velti jälle arxanide pärest. Köppuelt tulib
Issanda välge loide, mis pihurid välge, et need arxuris
peah surma vinn teid võpra ja k. r. u. id igavestuse

*) Suurimaks küsimus, mispärast Antoniaal nii suur aversioon
 Egiptuse matruvini vastu oli. Põhjusi olla Ant. ise oma ma-
 xadile nimetand. (V. A. C. 90). Püramiidide esineb selles pra-
 tikis asjaolu, et patriarhid, prohvetid ja kõigipalalt Jomad
 ise hauda sängitabi, vast need, kes kuivati matruvad, talita-
 vad igal juhul radusevastakselt. - Veel enam valgust sel-
 lesse küsimusse laseb 91. praktikist, kus Antonian surma-
 elsed sõnad tükritakse. Nendes põhjendab Ant. oma soovi
 maa põue varjatud saada sellega, et ta surmub ülestõusmi-

U, on
 vahelt/ass
 ka ni moel
 ei meel ih
 alls hoi
 te seabji
 Tspindel
 Kõrge
 ihu ?

sel Issandalt suremata ihu omandab. (Oõpate õv tō ipēte:
 (V. A. C. 91)
 ἴσθ' ὅτι ἔγωγε, καὶ ὑπὸ γῆν κεύθατε... Ἐγὼ γὰρ εἶμι τῆ ἀποστάσει τῶν
 νεκρῶν ἀποδησόμενος πρὸς τοῦ Ἐπιτάφου ἀφ' ὧν ἐγὼ εἶμι). Näib
 piasegu, nagu seisaks Ant. isemuse usue^{mõju} kujutuse all,
 mis on lähedane nn. müstiline realismi seisukohale. Müs-
 tilis-realistlin vaetusviisile on ka kõik välined sündmused,
 mis ikerduses Kristus ihu ja surmaga, salapärase mõjuga
 usklikkude peale. (Sarnased vaated esinevad jee-
 ba Antiochia Iguactianus juures, - § II. seisege algel). Võiks
 oletada, et ka Ant. järgmiselt uskus: igat usklikku
 peab niisama matruva, nagu sord Kristus, alles siis
 on tal lootust ka, nagu Kristus, suremata ihu oma-

elupaikadesse vastu võetaksid. Tugivalt palus ta
 neid tema surmuka nage kord ja kohus maha
 maksta, siinest kolt kõrgle, peale nende eest
 kaduata olexs, - kuid ainult mitte Egiptuse
 rumbul alal hoida. Viimud korraldused punktusid
 tema riikim. Piiskop Atharinos, kes tall kord
 ihu lambarata ja marthi oli arand, pidi need
 tagasi saama, - kin lambarata pärardes ta
 piiskop Serapionit. Röömses loobus, et ta surmu-
 ta ülestõusmisil Issandalt suremata, ta omardet
 lahkus Antonius siit. (A. A. C. 94).

daada (Täh. mitte üksnes Kristuse sümboolset elu, tema maal-
 sust farvis uskujate võtta, vaid talib katkuda Kristust
 ka väliselt igatpidi järeldamata.)

Miskipin realimii järgi võib ka muude Antonius juu-
 res tähelpanne. Nii F. omistab ta ristimärgile oke maagi-
 list väge, mis osutab suurepäraseks alinõuks demoni-
 ki vastu (cf. V. A. C. C. 13; 23; 35; 53; 78; 80). Vastavalt mõjub
 ka Kristuse nimi paljes nimetamises (cc. 40; 63; 71)

III Antoniusse askeesi väljenduskuujud.

Esimene samm Antoniusse askeetiliselt elatuleks oli see, et ta oma varandusest loobus. Kui ta rikkus kuulis, mis Kristus rikkale noormehel, kes järvale läinud tahtis pärida, vastas, siis uskus ta, et need sõrad: „Tehad sa täiesti vago olla, siis mine, minü oma varandus ära, ja anna vaestele, siis on sul varandus taevas, ja tule, käi minu järel” - ka õpetuseks temale punktund. Tema pikema kaalumisega tahtis Antonius seda, mis rikkas noormees kindel tegemata jätkis. Sõrakuulmise Jumala vastu ja Tema tahtmise täitmine, seal, kus see ei ole selgesti ardis tunda südames, oli Antoniusile iseenest mõistatavaks asjaks. Jumala tahtmise täitmine tingimatu saavutamise õpetusel oli tema ülem sütt. Ning et selleks võimelis olla, hakkas Antonius end harjutama erastalgamises. Suurimaks harkituseks alluda Jumala tahtmisele osutub inimese meelise olemas. Ke ta oma nõuetega ja turgidega avaldab vastuparu püüchli kõrgema vaimu elu järel. Madalamad ja

kõrgemad instinktid satuvad niiviisi kergesti vastu
 olla kinkimisega. Kuid kes end tahab täiesti pühenda-
 da kõrgemale elule, see peab õppima järele saama ere-
 sest, see peab vabastama oma hinge neist meelili-
 sist taxistamisest, mis raskendavad täielikuksaa-
 mist suurel määral. Inimese, kes roogi oma eluga
 tahab teha Jumalat, inimeseks üksandeks on
 saada erese ja oma rida peremeheks. Alles siis
 võib ta olla kõrgeima värsija sõrakuulilikuks sa-
 laseks, paarduvaks tööriistaks suurima meistri
 võimeks käes.

Selles irbitiivses äraturdumises alustas An-
 tonius oma askeetlist elu.

Kuni elu lõpuni jäi Antonius täiesti vaeseks.
 Ta ainuke omandus koosnes ju ainult paarist
 põllu tööriistest (raiamise task ja kirves) ja lüh-
 vast riidekihtidest (karvane ihukaht ja lamba-
 nahast pealiskäik).

Varandustarveta käis käis tal abieluta olex.
 Me oleme näinud kuidas abieluta olex muutus ju-
 ba esimeste kristlikeude askeetide ihuks peatus-
 nismärgiks. Kõik kind askeetid karjatakse seisid

enam kõrvalisel kohal. Neil oli vaid aiupalgi kält-
sust, kuivõrd nad sugulist arveeni lohtenid ja eda-
dasid.

Ka Antonius pidas kol ajal vut üldiselt levinud
neitsilikkuse ahist kõrgelt luges (cf. V.A. c. 79 lõpp).
Kuid näib siiski, nagu oleks abieluta olemise, ^{ra}
kus oma arveeni äärmise piirini läks, ning kogu
hingegeerd talbis püüdnud jumala meelpärgi
elule, olnud ikkagi enesetunnetavaks arveeni kaes-
nähtusena (nõu üll lõppu). Raske otsustada,
kas oli abielu juba süngusena tema situatsiooni
ja pahe, või arvas ta enne, et abielu, ineme-
sust küll mitte halb oles, siiski raskest seksu-
tusena võet muudata, kui on vaalul kõrgeimad
väärtused. Suurem tõenäolisus roneks nagu vii-
masi ohtu poolt. Küll õpetab ta miimuse
(V.A. 19. peatüki järele);. Hinnust näin järele või
mürgingusest kivist kasinata tpest ei teeme
end kuidagi vangistada, vaid me pöörame sellest
kõrvale kui millegist möödaminevast, alati
käs võitlusagerust ja vaadates kokkupäeva ^{peaf}
le. Sest on ju alati nii, et kartus kasvama üst

ja võetus raskusega seotab hinni meelitus ning
 aitab jälle üles komistavat hingi. - Siis näeb al-
 guses, nagu, nagu Ant. nõuvalt hinni otsekohase üle-
 astme peale iga hinni „kasimata ilaga“, ilma sit-
 mas pidamata suguburgi loomulikkust ja ilma
 vahetagemata selle sugi otsekohase avalduse
 ja tema siirdsa, otsekohase rahulduse vahel
 monogaamilises abielus. Kuid edasi annab ta
 nõu sellist kõrvalt pöördada kui „nõuvalt nõu-
 daminevust“. Võiks järeldada sellest, et Ant.
 abielus üldiselt soovimat näeb, mis üheses
 taastab piindumast kõrgema viite poole. Et
 jorda selgusele Antoniusi põhimõttele seisukoha-
 võtmise suhtes abieluvõimuses, tuleb otse arde-
 meid tema eluost alla kotta, kas Ant. suru-
 tas peale askestide ka ilmalikke kristlasi, sest
 on ja selge, et nende vahel oli abielu ikkagi enam-
 vähem harilikus nähtuseks. Kui ta ilmalikke
 kristlasi tunnustas, siis ei võid ta ka mitte
 abielu kui niisugust hukka mõista. Teat. selgi-
 lust paub selles ühenduses V. A. 28 ptk. algus,
 kus me loeme järjekuiselt: „Kui demonid üle-

pea näivad kristlasi, üsträtt aga munku, kes
 rõõmsasti püüavad ring edasi jõuavad, seal pane-
 vad nad kõigepealt rüüd külge ja viivad nad
 kiusatusi. Täht. mitte üknes need murged,
 vaid ka need kristlased, kes ilma seisavad, kuid
 oma ristiusku tõsiselt võtavad, peavad olema
 valmis deemoni kiusatuste vastu. Sellest võiks
 raudselt järeldada, et ristiusk ja abielu
^{Antoniuse sõnad}
 küll võivad olla üksteisega ühendatud. Täht-
 lepanemine on peaaegu selles veel asjaolu, et ka muus
 Egiptuse munkluse kirjanduses IV sajandul kas-
 utel täht, kõigi võtta maksvalt sugulist kars-
 must ei nõuta. (Cp. St. Schwaib, 2. murgel. Möncht.
 lk. 281/82) Ainult munkadel, täht. neil, kes
 oma elu otsustasid pühendada ainult Jumala-
 le, oli abielu ka olemis küll n.ü. conditio sine
 qua non. See pärest ongi arusaadav, kui Ant.
 hoistab omi munku ilma kitsendusega kinnu-
 ust naist järgi.

(Dmetri tulib käesolevas ühenduses tähtendada selle-
 le, milliste raskest võitlustega oli seotud Anto-
 nian püüed suguburgist järele saada. Kui kõik kius-

satused otuseksirdla noormehi vastu ei sae-
vatanud midagi, siis alles võttis kurat farvia
kusele oma igale noormehel kõige kardetavama
abivõtu, - ta ratsus igalpidi äratada temas
sugulist ihaldust, et teda niimoodi viia ta-
gusle. Küll jäi Ant. viimaks ka selles küsatus-
es täielikus võitjaks, käre usu, patu ja paast-
kannuse (V. A. ce. 5 ja 6), kuid seda palavam oli
atrativ võitlus, kuni ta niikauge jõudis, et ta
kõlvatus vaimu põlgust avaldada võis).

Teas suhtes pari Antonius maksma em-
se kohta valjumat askeeri. Ta loobus kõigest,
mis ~~just~~ just ei olnud otsekohe kadavajaduslik
enese ülalpidamiseks. Paastumises ^{künnest} veel kau-
gemale minna on lihtsalt võimatu. Ta või-
vaid näipalja, et ta just nälga ei surunud.
Kuna tema ajal ^{peeti paastumist} juba paljast loobumist lihest
ja veerist, (milline paastumiseviis ka oli kõige
levinenum), ilma et see pidi seisma ühenduses
nälginuuga, kama Antoniusist, et ta või ai-
malt kord päevas, või koguni 2 või 4 päeva ka-
gast. Toit ise koosnes praesjalikult leivast, ning

Kui ta elas mäe peal, nende kehvade tsellipruu-
de viljast, mis kasvavad ta asupaiga juures.
(V.A. cc. Juurevilja kasvatus ta ja ainult oma
käteliste pärast. Ainult kõrges vareduses, kus ta
vaevalt küll suutis ise terida põldu, ta tuli vaa-
ta murrade palvel ja lubas, et need looxid talle
kord kuus olime kaurovilja ja õli. (V.A. cc. 49-51)

Kuid mitte üksnes toidu poolest ei jätnud
ta hoolt oma keha. Silmapunktur on ka see,
et ta end ei salvi õliga, nagu kol ajal kombeks
igalpool, ja end koguni ei pestanud. V.A. 47. pe-
tixis loemu sunnitselisele. "Oma keha ei pest-
nud ta veega, et kõrvaldada mustust, ka ei
peetanud ta jalgu, ega sallinud need pirsta mitte
stena kurgiva vjadoseta".

Et misil tingimustel hõlmitada ~~isa~~ oma keha,
vaid saavatada küll. Kuu võit. Tema üle, sellisid olid
^{ka õõrind veldulohend} teemist, mis arvatakse si olid ühendatud kuu-
navate palvelkarje tustega. Muide mees ta
karedal kõrgimabel, või isegi paljel naspiinal. -
Nii näeme siis, kuidas Ant. taltsutab oma keha,
et keha alluks sõnakuulivalt oma perevõtte pa-

unale tehtuini. Sellises pidi sitama naasa see
 puidulik vali peestunine ja puidulik ning
 ubanõukas magamine. Kuid nispärest ta ei
 pese end? See tundub veidi üllatavana. Puh-
 kusetust, mis on rohud alati hea. lairangga ei
 või ja misist tingimisel ettekuuta A. Toriansi.
 Emb-kumb: ta tekitab ülesnäidata sellega põlg-
 last keha vastu, selle kadu ja kodusena olle-
 tu vastu, ~~see~~ et ta tehti surdus ka pesumise
 mõnususena, mis, nagu iga teine kehaline har-
 viduse rahuldus kergesti võib ära hõllitada,
 kui nimelt paratamata see rahuldus nõudli-
 kute keha ja tema hirmudele liig vastu hakkis-
 kullt. Et hea. põlgus keha ja ütleldse maist-
 ke olluks vastu oli iseloomustav A. Toriansi
 näit olewat siin tõenäolike. Ja etas ja suri ja
 usus, et teha peab surma naks lastub kadu
 ihu asemel suremata ihu. (cf. V.A. ce. 76 ja 91). Ka-
 duvat keha ja materiaalsid väärtusi ta ei hindas-
 nud kõrgelt, jäädavat tähepsust ei võinud
 ta neile niikui mitte omistada. (cf. rät. V.A. e17).
 Kuid küsimus seisab selles, kas ta, nii nagu juus-

kirud näit. materias kui niisuguses juba kur-
 ja nägi, ning seepärast oma materiaalselt vika ijet-
 pidi suretas ja loobumise jättis, või olid tal
 mõndaandvad teised motiivid. See probleem on
 kaunis huvitav, sest me teame ju, et gnos-
 tsiisumi mõjud olid omal ajal väga tugevad Egipt-
 kus - ~~mitte~~ tähtsamed gnostikud (nagu Basilis-
 dus, Valentin j.t.) olid õpetanud Egiptuses piinul,
 ning selle tegejärejeld ei võinud jääda avaldamata.
 Võib koguni oletada põhjusega, et võitlus kes-
 kel gnoosiga, isegi selle vastasid, täh. kirik ja
 apologetid, mõned jonnud tehtumisele elu võitid
 oma vaenlaselt. Mis puutub Antoniusse, siis
 järgub öeldi juba eelmisest arutlusest, et ma-
 teria põlgatus, või koguni materia vika ei võin-
 nud olla tema asuuse peamotiiviks, küll on
 aga täiesti võimalik, et see jonn teat. kõrvalmo-
 tiivina seltsis juure peamotiivide. Kuid otsuko-
 husel vihas materia vastu kõhelda Antonius isiku-
 suhtes on põhjendamata. Eneserõigastamisest või
 sarnastest eestseisidest, nagu nad gnostikutele
 küll ette tulid, ei kuulu me Antoniusse kohtama-

1) v. F. A. Kraus, Realencyclopädie der christl. Alter.
Bände II S. 968 (Merkel. S. 59, ärm. 1).

dagi. Materiaalid varad ja keha olid kõrval-
 asjad tema silmis, mis aga küll võivad kergesti
 kujutada tähtsaks ~~Mixura~~ ning kiskuda eemale
 kõrgeimast sihist. Superest on parem eritult
~~est~~ ~~est~~ eemale minna (cf. V. A. C 12: Ant. jooksu-
 ära kulla est, mis ta kõrge minnes ~~est~~ ~~est~~)
 ning keha taltsutada, et materias mitte ei
 valituks veimn üle, vaid ümberpöörduks - veimn
 materias üle.

(Sii tuleb ka arvestada seda, et peamisest
 keldumusest patukahetsuse harjutuste hulka kuu-
 lusid.) Antonius oli ka oma aja laps. Patu-
 kahetsuse harjutused ei ole just loobumise-
 harjad ^{ks} mõnusustest. Antonius seisis vist
 kindlasti sarnas, kol ajal levivend ideoloogia mõju
 all, ehk küll võib olla alateadumuse, sest
 muidu pole tema eluloos patukahetsusest kõnet).

Probleemiks oma ette on motiivid, mis Antoni-
 usest raudisid itumast põgenema. See tema saam
 oli ja saajelulelatavat. Tegajärgedega, sellega
 tõi ta suure pöördumise askeetide ülepideamisesse
 ja katkus esiti uue ajajärga kristliku askeetide ajaloo.

Auhinnatoo¹¹

370285

1

-1